

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چهل حدیث از امام موسی کاظم (سلام الله علیه)

قال الامام موسی بن جعفر الکاظم صلوات الله علیه :

۱- وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي اَرْبَعٍ: اَوَّلُهَا اَنْ تَعْرِفَ رَبَّكَ، وَالثَّانِيَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ، وَالثَّلَاثَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا ارَادَ مِنْكَ، وَالرَّبِيعَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ عَنْ دِينِكَ. (۶۲)

فرمود: تمام علوم جامعه را در چهار مورد شناسائی کرده ام :

اولین آن ها این که پروردگار و آفریدگار خود را بشناسی و نسبت به او شناخت پیدا کنی .

دوم ، این که بفهمی که از برای وجود تو و نیز برای بقا حیات تو چه کارها و تلاش هایی صورت گرفته است .

سوم ، بدانی که برای چه آفریده شده ای و منظور چه بوده است .

چهارم ، معرفت پیدا کنی به آن چیزهایی که سبب می شود از دین و اعتقادات خود منحرف شوی یعنی راه خوشبختی و بدبختی خود را بشناسی و در جامعه چشم و گوش بسته حرکت نکنی .-

۲- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا تَفَقَّهَ، عَرَفَ النَّاسَ وَلَا يَعْرِفُونَهُ. (۶۳)

فرمود: خداوند متعال رحمت کند بنده ای را که در مسائل دینی و اجتماعی و سیاسی و... فقیه و عالم باشد و نسبت به مردم شناخت پیدا کند، گرچه مردم او را نشناسند و قدر و منزلت او را ندانند.

۳- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا قُسِّمَ بَيْنَ الْعِبَادِ أَفْضَلُ مِنْ الْعَقْلِ، نَوْمُ الْعَاقِلِ أَفْضَلُ مِنْ سَهْرِ الْجَاهِلِ. (۶۴)

فرمود: چیزی با فضیلت تر و بهتر از عقل ، بین بندگان توزیع نشده است ، تا جائی که خواب عاقل - هوشمند - افضل و بهتر از شب زنده داری جاهل بی خرد است .

۴- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ أَهْلَ الْأَرْضِ مَرْحُومُونَ مَا يَخَافُونَ، وَادُّوا الْأَمَانَةَ، وَ عَمِلُوا بِالْحَقِّ. (۶۵)

فرمود: اهل زمین مورد رحمت - و برکت الهی - هستند، مادامی که خوف و ترس - از گناه و معصیت داشته باشند -، ادای امانت نمایند و حق را دریابند و مورد عمل قرار دهند.

۵- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بِئْسَ الْعَبْدُ يَكُونُ ذَاوَجْهَيْنِ وَ ذَالِسَانَيْنِ. (۶۶)

فرمود: بد شخصی است آن که دارای دو چهره و دو زبان می باشد، - که در
پیش رو چیزی گوید و پشت سر چیز دیگر -.

۶- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمَغْبُوءُ مَنْ غَبِنَ عُمْرَهُ سَاعَةً. (۶۷)

فرمود: خسارت دیده و ورشکسته کسی است که عُمر خود را هر چند به
مقدار یک ساعت هم که باشد بیهوده تلف کرده باشد.

۷- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعْذِمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا، وَ عِنْدَ الْخَطَا
عَازِرًا. (۶۸)

فرمود: کسی که در امور زندگی خود با اهل معرفت مشورت کند، چنانچه
درست و صحیح عمل کرده باشد مورد تعریف و تمجید قرار می گیرد و اگر
خطا و اشتباه کند عذرش پذیرفته است .

۸- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاِعْظُ تَمَكَّنَ مِنْهُ عَدُوُّهُ يَعْنِي
الشَّيْطَانَ. (۶۹)

فرمود: هر کسی عقل و تدبیرش را مورد استفاده قرار ندهد، دشمنش - یعنی ؛
شیاطین انسی و جنی و نیز هواهای نفسانی - به راحتی او را می فریبند و
منحرف می شود.

۹- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَخْلُو الْمُؤْمِنُ مِنْ خَمْسَةٍ : سِوَاكِ ، وَمِشْطٍ ، وَ سَجَادَةٍ ، وَ سَبْحَةٍ فِيهَا اَرْبَعٌ وَ ثَلَاثُونَ حَبَّةً ، وَ خَاتَمٌ عَقِيقٍ . (۷۰)

فرمود: مؤمن همیشه همراه خود پنج چیز باید داشته باشد: مسواک ، شانه ، مهر و جانماز، تسبیح برای ذکر گفتن انگشتر عقیق به دست راست داشتن در حال نماز و دعا و...

۱۰- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَدْخُلُوا الْحَمَّامَ عَلَى الرَّيْقِ ، وَلَا تَدْخُلُوهُ حَتَّى تُطْعِمُوا شَيْئًا . (۷۱)

فرمود: بعد از صبحانه ، بدون فاصله حمام نروید؛ همچنین سعی شود با معده خالی داخل حمام نروید، بلکه حتی الامکان قبل از رفتن به حمام قدری غذا بخورید.

۱۱- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِيَّاكَ وَالْمَزَاحَ ، فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِنُورِ اِيْمَانِكَ ، وَيَسْتَنْخِفُ مُرُوءَتِكَ . (۷۲)

فرمود: بر حذر باش از شوخی و مزاح بی جا چون که نور ایمان را از بین می برد و جوانمردی و آبرو را سبک و بی اهمیّت می گرداند.

۱۲- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ ، وَالسَّمَكُ يُذِيبُ الْجَسَدَ . (۷۳)

فرمود: خوردن گوشت ، موجب روئیدن گوشت در بدن و فربهی آن می گردد؛ ولی خوردن ماهی ، گوشت بدن را آب و جسم را لاغر می گرداند.

۱۳ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَدَقَ لِسَانَهُ زَكَى عَمَلُهُ، وَ مَنْ حَسُنَتْ نَيْتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ، وَ مَنْ حَسَنَ بَرُّهُ بِأَخْوَانِهِ وَ أَهْلِهِ مُدَّ فِي عُمْرِهِ. (۷۴)

فرمود: هر که زبانش صادق باشد اعمالش تزکیه است ، هر که فکر و نیتش نیک باشد در روزیش توسعه خواهد بود، هر که به دوستان و آشنایانش نیکی و احسان کند، عمرش طولانی خواهد شد.

۱۴ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ بُكَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ وَ بُقِعَ الْأَرْضُ. (۷۵)

فرمود: زمانی که - دانشمند - مؤمنی وفات یابد و بمیرد، ملائکه ها برای او گریه می کنند.

۱۵ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُؤْمِنُ مِثْلُ كَفَّتِي الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بِلَائِهِ. (۷۶)

فرمود: مؤمن همانند دو کفه ترازو است ، که هر چه ایمانش افزوده شود بلاها و آزمایشاتش بیشتر می گردد.

۱۶ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ. (۷۷)

فرمود: هرکس بخواهد (در هر جهتی) قوی ترین مردم باشد باید توکل در همه امور، بر خداوند سبحان نماید.

۱۷ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِدَا الْأَمَانَةُ وَالصَّدَقُ يُجْلِبَانِ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ وَالْكَذِبُ يُجْلِبَانِ الْفَقْرَ وَالنَّفَاقَ. (۷۸)

فرمود: امانت داری و راست گوئی، هر دو موجب توسعه روزی می شوند؛ ولیکن خیانت در امانت و دروغ گوئی موجب فلاکت و بیچارگی و سبب تیرگی دل می باشد.

۱۸ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِبْلِغْ خَيْرًا وَ قُلْ خَيْرًا وَلَا تَكُنْ إِ مَعَهُ. (۷۹)

فرمود: نسبت به هم نوع خود خیر و نیکی داشته باش، و سخن خوب و مفید بگو، و خود را تابع بی تفاوت و بی مسئولیت قرار مده.

۱۹ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَفَقَّهُوا فِي دِينَاللَّهِ، فَإِنَّ الْفِقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ، وَ تَمَامُ

الْعِبَادَةِ، وَ السَّبَبُ إِلَى الْمَنَازِلِ الرَّفِيعَةِ وَالرُّتْبِ الْجَلِيلَةِ فِي الدِّينِ وَالْدُنْيَا. (۸۰)

فرمود: مسائل و احکام اعتقادی و عملی دین را فرا گیرید، چون که شناخت احکام و معرفت نسبت به دستورات خداوند، کلید بینائی و بینش و اندیشه می باشد و موجب تمامیت کمال عبادات و اعمال می گردد؛ و راه به سوی مقامات و منازل بلندمرتبه دنیا و آخرت است.

۲۰- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْلُ الْفَقِيهِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ،
وَمَنْ لَمْ يَتَّفَقْهُ فِي دِينِهِ لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا. (۸۱)

فرمود: ارزش و فضیلت فقیه بر عابد همانند فضیلت خورشید بر ستاره ها
است. و کسی که در امور دین فقیه و عارف نباشد، خداوند نسبت به اعمال او
راضی نخواهد بود.

۲۱- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَظَمَ الْعَالَمَ لِعِلْمِهِ وَدَعَّ مُنَازَعَتَهُ، وَصَغَّرَ الْجَاهِلَ لِجَهْلِهِ
وَلَا تَطْرُدُهُ وَلَكِنْ قَرَّبَهُ وَعَلَّمَهُ. (۸۲)

فرمود: عالم را به جهت عملش تعظیم و احترام کن و با او منازعه منما، و
اعتنائی به جاهل مکن ولی طردش هم نگردان، بلکه او را جذب نما و آنچه
نمی داند تعلیمش بده .

۲۲- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صَلَوَةُ النَّوَافِلِ قُرْبَانٌ إِلَى اللَّهِ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ. (۸۳)

فرمود: انجام نمازهای مستحبی، هر مؤمنی را به خداوند متعال نزدیک می
نماید.

۲۳- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ، مَسُّهَا لَيْنٌ وَفِي جَوْفِهَا السَّمُّ
الْقَاتِلُ، يَخْذَرُهَا الرَّجَالُ ذَوِي الْعُقُولِ وَ يَهْوَى إِلَيْهَا الصَّيَّانُ بِأَيْدِيهِمْ. (۸۴)

فرمود: مثل دنیا همانند مار است که پوست ظاهر آن نرم و لطیف و خوشرنگ ، ولی در درون آن سمّ کشنده ای است که مردان عاقل و هشیار از آن گریزانند و بچّه صفتان و بولهوسان به آن عشق می ورزند.

۲۴- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ إِزْدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ. (۸۵)

فرمود: مثل دنیا (و اموال و زیورآلات و تجمّلات آن) همانند آب دریا است که انسان تشنه ، هر چه از آن بیاشامد بیشتر تشنه می شود و آنقدر میل می کند تا هلاک شود.

۲۵- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ الْقَبْلَةُ عَلَى الْفَمِ إِلَّا لِلزَّوْجَةِ وَالْوَالِدِ الصَّغِيرِ. (۸۶)

فرمود: بوسیدن لب ها و دهان برای یکدیگر در هر حالتی صحیح نیست مگر برای همسر و یا فرزند کوچک .

۲۶- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ نَظَرَ بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَ مَنْ تَرَكَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ ضَلَّ، وَ مَنْ تَرَكَ كِتَابَ اللَّهِ وَقَوْلَ نَبِيِّهِ كَفَرَ. (۸۷)

فرمود: هرکس به رای و سلیقه خود اهمیّت دهد و در مسائل دین به آن عمل کند هلاک می شود، و هرکس اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله را رها کند

گمراه می گردد، و هرکس قرآن و سنت رسول خدا را ترک کند کافر می باشد.

۲۷- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ الْعَبْدَ النَّوَامَ، إِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ الْعَبْدَ الْفَارِعَ. (۸۸)

فرمود: همانا خداوند دشمن دارد آن بنده ای را که زیاد بخوابد، و دشمن دارد آن بنده ای را که بیکار باشد.

۲۸- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّوَّاضِعُ: أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ. (۸۹)

فرمود: تواضع و فروتنی آن است که آن چه دوست داری ، دیگران درباره تو انجام دهند، تو هم همان را درباره دیگران انجام دهی .

۲۹- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُسْتَحَبُّ غَرَامَةُ الْعُلَامِ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ وَ يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ لئَلَّا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ. (۹۰)

فرمود: بهتر است پسر را در دوران کودکی به کارهای مختلف و سخت ، وادار نمائی تا در بزرگی حلیم و بردبار باشد؛ و بهتر است مرد نسبت به اهل منزل خود دست و دل باز باشد و در حدّ توان رفع نیاز کند تا آرزوی مرگش را ننمایند. (۹۱)

۳۰- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا إِسْتَزَادَ اللَّهَ، وَإِنْ عَمِلَ سَيِّئًا إِسْتَعْفَرَ اللَّهَ وَ تَابَ إِلَيْهِ. (۹۲)

فرمود: از شیعیان و دوستان ما نیست ، کسی که هر روز محاسبه نفس و بررسی اعمال خود را نداشته باشد، که اگر چنانچه اعمال و نیاتش خوب بوده ، سعی کند بر آن ها بیفزاید و اگر زشت و ناپسند بوده است ، از خداوند طلب مغفرت و آمرزش کند و جبران نماید.

۳۱- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِكُلِّ شَيْءٍ دَلِيلٌ وَ دَلِيلُ الْعَاقِلِ التَّفَكُّرُ. (۹۳)

فرمود: برای هر چیزی ، دلیل و راهنمایی است و راهنمای شخص عاقل ، تفکر و اندیشه می باشد.

۳۲- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْءٌ أَثْقَلُ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۹۴)

فرمود: در میزان الهی نیست عمل و چیزی ، سنگین تر از ذکر صلوات بر محمد و اهل بیت ش (صلوات الله عليهم اجمعين).

۳۳- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَلِيلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعَاقِلِ مَقْبُولٌ مُضَاعَفٌ وَ كَثِيرُ الْعَمَلِ مِنَ أَهْلِ الْهَوَى وَالْجَهْلِ مَرْدُودٌ. (۹۵)

فرمود: اعمال شخص عاقل مقبول است و چند برابر اجر خواهد داشت گرچه
قلیل باشد، ولی شخص نادان و هوسران گرچه زیادکار و خدمت و عبادت
کند پذیرفته نخواهد بود.

۳۴- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَشَعْرُ الْجَسَدِ إِذَا طَالَ قَطَعَ مَا الصُّلْبِ، وَارْخَى الْمَفَاصِلَ،
وَ وِرْثَ الضَّعْفِ وَالسَّلِيلِ، وَإِنَّ النُّورَةَ تَزِيدُ فِي مَالِ الصُّلْبِ، وَتُقَوِّي الْبَدْنَ، وَتَزِيدُ
فِي شَخْمِ الْكُلَيْتَيْنِ، وَتَسْمِنُ الْبَدْنَ. (۹۶)

فرمود: موهای بدن زیر بغل و اطراف عورت چنانچه بلند شود سبب قطع و
کمبود آب کمر، سستی مفاصل استخوان و ضعف سینه و گلو خواهد شد،
استعمال نوره سبب تقویت تمامی آن ها می باشد.

۳۵- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثَةٌ يَجْلُونَ الْبَصَرَ: النَّظْرُ إِلَى الْخُضْرَةِ، وَالنَّظْرُ إِلَى
الْمَالِ الْجَارِي، وَالنَّظْرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ. (۹۷)

فرمود: سه چیز بر نورانیت چشم می افزاید: نگاه بر سبزه، نگاه بر آب جاری
و نگاه به صورت زیبا.

۳۶- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَحْلُو مِنْ حُبِّهِ، وَأَنَا وَاللَّهُ ذَلِكَ الْحُبَّةُ.
(۹۸)

فرمود: همانا زمین در هیچ موقعیتی خالی از حجت خدا نیست و به خدا سوگند که من خلیفه و حجت خداوند هستم .

۳۷- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سُرْعَةُ الْمَشْيِ تَذْهَبُ بِبِهَا الْمُؤْمِنِ . (۹۹)

فرمود: با سرعت و شتاب راه رفتن ، بها و موقعیت مؤمن را می کاهد.

۳۸- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا مَا أَمْرُكُمْ أَنْ تَسْأَلُوا، وَكَيْسَ عَلَيْنَا الْجَوَابُ، إِذَا مَا ذَلِكَ إِكْتِنَا. (۱۰۰)

فرمود: شماها مامور شده اید که از ما اهل بیت رسول الله سؤال کنید، ولیکن جواب و پاسخ آن ها بر ما واجب نیست بلکه اگر مصلحت بود پاسخ می دهیم و گرنه ساکت می باشیم .

۳۹- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا ذُبَّانِ ضَارِبَانِ فِي عَنَمٍ قَدْ غَابَ عَنْهُ رِعَاؤُهُمَا، بَاضِرَّ فِي دِينِ مُسْلِمٍ مِنْ حُبِّ الرِّيَاسَةِ. (۱۰۱)

فرمود: خطر و ضرر علاقه به ریاست برای مسلمان بیش از دو گرگ درنده ای است ، به گله گوسفندی که چوپان ندارند حمله کنند.

۴۰- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْإِيْمَانُ فَوْقَ الْأَسْلَامِ بِدَرَجَةٍ، وَالتَّقْوَى فَوْقَ الْإِيْمَانِ بِدَرَجَةٍ، وَ الْيَقِينُ فَوْقَ التَّقْوَى بِدَرَجَةٍ، وَ مَا قَسَمَ فِي النَّاسِ شَيْئٌ أَقْلُ مِنَ الْيَقِينِ. (۱۰۲)

فرمود: ایمان ، یک درجه از اسلام بالاتر است ؛ تقوی نیز، یک درجه از ایمان بالاتر؛ یقین ، یک درجه از تقوی بالاتر و برتر می باشد و درجه ای کمتر از مرحله یقین در بین مردم ثمره بخش نخواهد بود.

پی نوشت:

۶۲- کافی : ج ۱، ص ۵۰، ح ۱۱، اعیان الشیعة : ج ۲، ص ۹، نزهة الناظر: ص ۱۲۱، ح ۱.

۶۳- نزهة الناظر و تنبيه خاطر حلوانی : ص ۱۲۲، ح ۲.

۶۴- تحف العقول : ص ۲۱۳، بحارالانوار: ج ۱، ص ۱۵۴، ضمن ح ۳۰، و ج ۷۵، ص ۳۱۲، ضمن ح ۱.

۶۵- تهذيب الاحكام : ج ۶، ص ۳۵۰، ح ۹۹۱، وافی : ج ۴، ص ۴۳۳، ح ۲۲۷۳.

۶۶- تحف العقول : ص ۲۹۱، بحارالانوار: ج ۱، ص ۱۵۰، ضمن ح ۳۰.

۶۷- نزهة الناظر و تنبيه خاطر حلوانی : ص ۱۲۳، ح ۶.

۶۸- نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص ۱۲۳، ح ۱۳، بحارالانوار: ج ۷۵، ص ۱۴۰، ح ۳۷.

٦٩- نزهة الناظر و تنبيه الخاطر: ص ١٢٤، ح ١٥.

٧٠- بحارالانوار: ج ٩٨، ص ١٣٦، ح ٧٦، مصباح المتهجد شيخ طوسي : ص ٧٣٥، ب ٣.

٧١- وسائل الشيعة : ج ٢، ص ٥٢، ح ١٤٥٤.

٧٢- وسائل الشيعة : ج ١٢، ص ١١٨، ح ١٥٨١٢.

٧٣- وسائل الشيعة : ج ٢٥، ص ٧٨، ح ٢١٢٤٠.

٧٤- تحف العقول : ص ٣٨٨، س ١٧، بحارالانوار: ج ٧٥، ص ٣٠٣، ضمن حديث ٢٥.

٧٥- اصول كافي : ج ١، ص ٣٨، بحارالانوار: ج ٨٢، ص ١٧٧، ح ١٨.

٧٦- تحف العقول : ص ٣٠١، بحارالانوار: ج ٧٨، ص ٣٢٠، ضمن ح ٣.

٧٧- بحارالانوار: ج ٧٥، ص ٣٢٧، ضمن ح ٤.

٧٨- تحف العقول : ص ٢٩٧، بحارالانوار: ج ٧٥، ص ٣٢٧، ضمن ح ٤.

٧٩- تحف العقول : ص ٣٠٤، بحارالانوار: ج ٢، ص ٢١، ح ٦٢، و ج ٧٥، ص ٣٢٥، ح ٢.

٨٠- تحف العقول : ص ٣٠٢، بحارالانوار: ج ١٠، ص ٢٤٧، ح ١٣.

٨١- تحف العقول : ص ٣٠٣، بحارالانوار: ج ١٠، ص ٢٤٧، ح ١٣.

٨٢- تحف العقول : ص ٢٠٩، بحارالانوار: ج ٧٥، ص ٣٠٩، ضمن ح ١.

٨٣- وسائل الشيعة : ح ٤ ص ٧٣، ح ٤٥٤٧.

٨٤- تحف العقول : ص ٢٩٢، بحارالانوار: ج ١، ص ١٥٢، ضمن ح ٣٠.

٨٥- تحف العقول : ص ٢٩٢، بحارالانوار: ج ١، ص ١٥٢، ضمن ح ٣٠.

٨٦- تحف العقول : ص ٣٠٢، بحارالانوار: ج ١٠، ص ٢٤٦، ح ١٢.

٨٧- اصول كافي : ج ١ ص ٧٢ ح ١٠.

٨٨- وسائل ج ١٧ ص ٥٨ ح ٤.

٨٩- وسائل الشيعة : ج ١٥، ص ٢٧٣، ح ٢٠٤٩٧.

٩٠- وسائل الشيعة : ج ٢١، ص ٤٧٩، ح ٢٧٨٠٥.

٩١- وسائل ج ٢١ ص ٥٤٠ ح ١.

٩٢- وسائل الشيعة : ج ١٦، ص ٩٥، ح ٢١٠٧٤.

٩٣- تحف العقول : ص ٢٨٥، بحارالانوار: ج ١، ص ١٣٦، ضمن ح ٣٠.

٩٤- اصول كافي : ج ٢، ص ٤٩٤، ح ١٥.

٩٥- تحف العقول : ص ٢٨٦، بحارالانوار: ج ٧٠، ص ١١١، ح ١٤.

٩٦- وسائل الشيعه : ج ٢، ص ٦٥، ح ١٤٩٩.

٩٧- وسائل الشيعه : ج ٥، ص ٣٤٠، ح ٣، محاسن برقي : ص ٦٢٢، ح ٦٩.

٩٨- كافي ج ١ ص ١٧٩ ح ٩.

٩٩- خصال : ج ١ ص ٩ ح ٣٠.

١٠٠- مستدرک الوسائل : ج ١٧، ص ٢٧٨، ح ٣٥.

١٠١- وسائل الشيعه : ج ١٥، ص ٣٥٠، ح ١، مستدرک : ج ١١، ص ٣٨١، ح

١.

١٠٢- وافي : ج ٤، ص ١٤٥، ح ١، بحارالانوار: ج ٦٧، ص ١٣٦، ح ٢.